

MAVZU: BOLALARDA QON VA QON YARATISH A'ZOLARI KASALLIKLARI

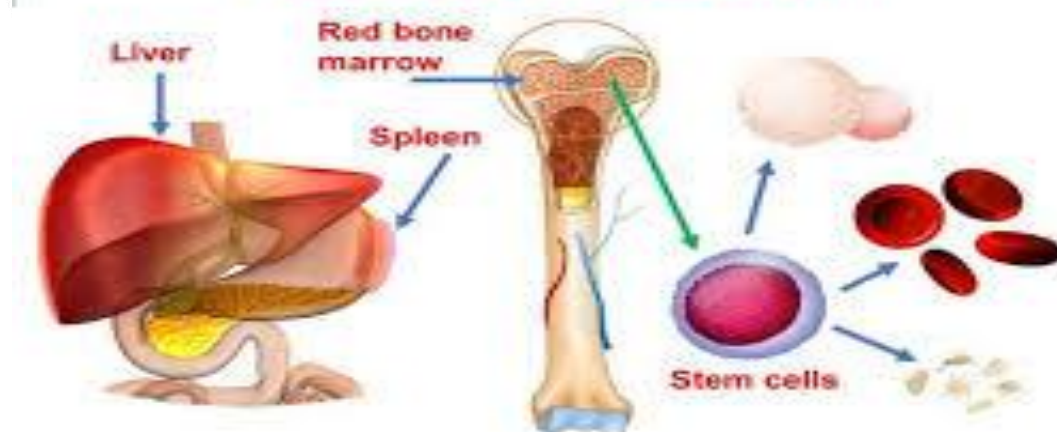

Sotvoldiyev Abdug'ulom Karimovich

Xo'jaobod Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi Pediatriya fani o'qituvchisi

Bolalardagi qon kasalliklari bolalarda qon va qon hosil qiluvchi to'qimalarga ta'sir qiladigan keng ko'lamli sharoitlarni o'z ichiga oladi. Ushbu kasalliklarni davolash usullari o'ziga xos holatga va uning og'irligiga qarab farqlanadi. Ba'zi keng tarqalgan bolalar qon kasalliklariga anemiya, gemofiliya, o'roqsimon hujayrali kasallik va leykemiya kiradi.

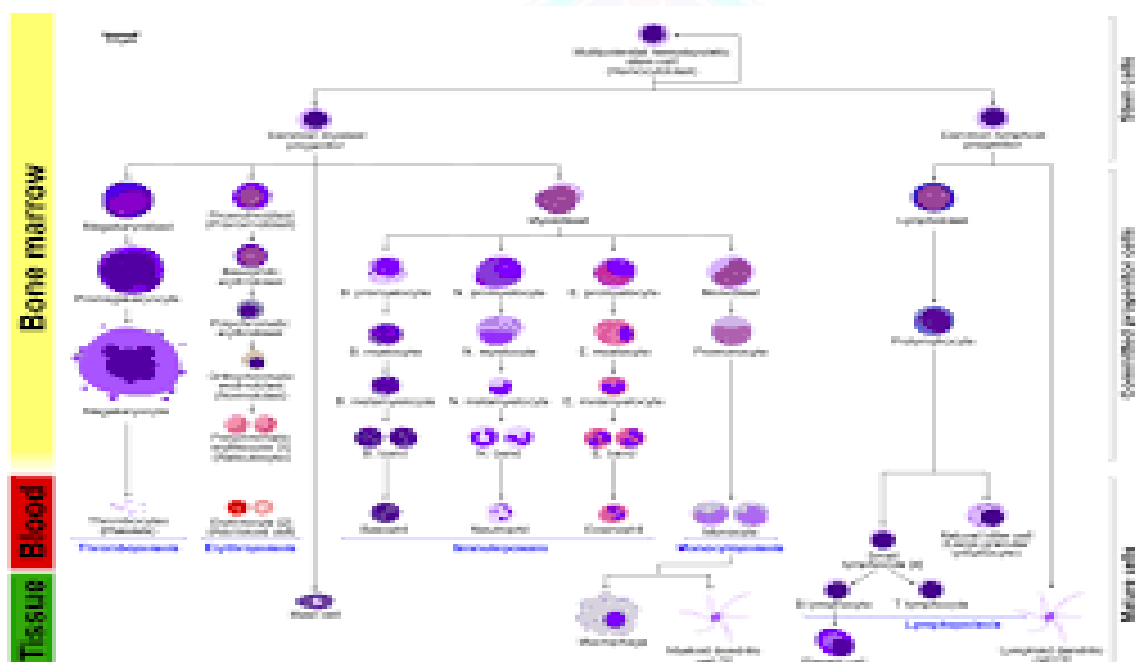
BOLALARDA QON VA QON YARATUVCHI TIZIM

1. Anemiya: Bolalardagi anemiyani davolash qizil qon hujayralari sonini yoki qondagi gemoglobin darajasini oshirishga qaratilgan. Bunga dietani o'zgartirish, temir qo'shimchalari, qon quyish yoki qizil qon hujayralari ishlab chiqarishni rag'batlantirish uchun dori-darmonlarni qabul qilish orqali erishish mumkin.

2. Gemofiliya: Gemofiliya irsiy kasallik bo'lib, qonning to'g'ri ivish qobiliyatini buzadi. Davolash ko'pincha vena ichiga infuziyalar orqali etishmayotgan pıhtılaşma omilini almashtirishni o'z ichiga oladi. Bu qon ketish epizodlari uchun kerak bo'lganda yoki profilaktika chorasi sifatida amalga oshirilishi mumkin.

3. O'roqsimon hujayrali kasallik: O'roqsimon hujayrali kasallikni davolash simptomlarni boshqarish va asoratlarni oldini olishga qaratilgan. Bunga og'riqni boshqarish, hidratsiya, qon quyish va vazo-okklyuziv inqirozlar chastotasini kamaytirish uchun dori-darmonlarni kiritish mumkin.

4. Leykemiya: Leykemiya qon va suyak iligiga ta'sir qiluvchi saraton turidir. Davolash odatda kimyoterapiya, radiatsiya terapiyasi va ildiz hujayra transplantatsiyasini o'z ichiga oladi. Muayyan davolash sxemasi leykemiya turiga, bolaning yoshiga va boshqa individual omillarga bog'liq bo'ladi.

Bolalarda leykemiya belgilari

Bolalarda leykozning ilk belgilari: uyquning yomonligi, tez charchash, ishtahaning yo'qolishi va tana haroratining vaqti-vaqti bilan ko'tarilib turishi

ko‘pincha bilinmay qoladi. Bu alomatlar noto‘g‘ri shamollash yoki virusli infeksiya deb qabul qilinishi mumkin. Leykemiyaning muhim belgilari quyidagilardan iborat:

- Blednost koji s jeltushnim ottenkom
- Bo‘g‘im ichi qon ketishlar
- Oshqozon-ichakdan qon ketishi
- Zaharlanish
- Shilliq pardalarga qon quyilishi
- Krov v moche
- Limfa tugunlarining kattalashuvi
- Jigarning kattalashishi
- Taloqning kattalashishi
- Qon tarkibidagi gemoglobin miqdorining pasayib ketishi kamqonlik kasalligiga sabab bo‘ladi. Miyaga kislorod yetkazib berish esa aynan qondagi gemoglobinning asosiy vazifasidir. Bu kasallik bilan og‘rigan va immuniteti past bemorlarda turli infeksiyon xastaliklarga chalinish xavfi yuqori bo‘ladi. Qon tarkibida organizmning o‘sib rivojlanishi uchun muhim bo‘lgan oziq moddalar mavjud.
- Eritrotsitlarning asosiy vazifasi kislorod molekulalarini tashishdir. Kislorod organlar va to‘qimalarga gemoglobin – temir tarkibidagi maxsus oqsil orqali yetkaziladi. O‘rtacha gemoglobin darajasini quyidagi raqamlarda ko‘rishingiz mumkin:
 - G/L dagi normal gemoglobin darajasi (litr uchun gramm) yoshga bog‘liq:
 - • yangi tug‘ilgan chaqaloqlarda — 180 dan 240 gacha;
 - • 1 oydan 5 yoshgacha — 110 dan 115 gacha;
 - • 5 yoshdan 12 yoshgacha — 110 dan 120 gacha;
 - • 12 yoshdan 15 yoshgacha — 120 dan 140 gacha.
- — **Anemiya kelib chiqishining asosiy sabablari nimada?**
- — Bolalardagi kamqonlik turli sabablarga ko‘ra rivojlanadi.

- Ota-ona sinchkovlik bilan ushbu kasallikka nima turtki bo'lganini aniqlashi kerak. Anemiya – tashqi va ichki, nasliy va orttirilgan, homiladorlik va tug'ilgandan keyingi, patologik va asosiy omillar asosida yuzaga keladi. Ayolning homiladorlik davridagi kamqonligi bolaga o'z ta'sirini o'tkazmasdan qolmaydi. Achinarlisi, homilador ayollarning temir moddasiga bo'lgan talabining ikki karra ortishi oqibatida kelib chiqadigan anemiya soni katta ko'rsatgichlarni ko'rsatadi. Bolalar uchun anemiya xavfli kasallik sirasiga kiradi. Sababi bola kun sayin o'sadi va ma'lumki o'zining "zaxiralari" kam bo'lsa, rivojlanishdan orqada qolishi mumkin. To'yib ovqatlanmaslik, vitamanga boy mahsulotlarni iste'mol qilmaslik ham anemiyaga sababchi bo'ladi. Organizmda gemoglobin darajasining uzoq vaqt past bo'lishi bolada gipoksiya ya'ni kislorod yetishmovchiligiga olib keladi. Natijada a'zolar va to'qimalar ziyon ko'radi. Anemiya tufayli bolalar jismoniy va intellektual rivojlanishdan orqada qolishlari mumkin. Qolaversa, surunkali va yuqumli kasalliklarga moyil bo'ladi.
- — Kasallikning belgilari va o'z vaqtida davolanmasa, qanday asoratlarga olib kelishi haqida ma'lumot bering.
- — Anemiya ko'plab a'zolar va tizimlarga ta'sir qiladi. Ilk belgilar terida paydo bo'lib, oqarib mayinlashadi. Tirnoq va sochlar mo'rtlashib, yorqinligini yo'qotadi. Tez-tez til yallig'lanishi, yuzaki yaralar paydo bo'lishi mumkin. Kamqonlik, asab tizimiga ham ta'sir qiladi. Sababi kamqonlikda quloqda shovqin paydo bo'ladi va bosh aylanishi kuzatiladi. Anemiyaning eng yorqin belgisi– doimiy charchoqlik va behollikdir. Eng yomoni 1 yoshgacha bo'lgan bolalarning rivojlanishi tengdoshlarinikidan ancha orqada qoladi. Og'irroq ko'rinishlarida hatto hushdan ketishi va yuragi tez-tez urishi mumkin. Sababi kamqonlik qon bosimining pasayishiga ham sabab bo'ladi.

Temir tanqisligi kamqonlikning asosiy sababi ekanligini hisobga olsak, to'g'ri ovqatlanishning ahamiyati juda katta. Bola tug'ilmasidan oldin homilador ayollar sog'lom ovqatlanishga, yetarlicha uxlab dam olishga erishishi zarur. Ilk 6 oylikda ona sutiga qo'shimcha ovqatlar qo'shib borish zarur. Katta yoshdagi bolalar uchun turli xil ovqatlanish balansini tashkil qilish kerak. Chaqaloqlarning iloji boricha ochiq havoda bo'lishi va quyosh vannalarini qabul qilishi muhimdir. Agar bu yetarli bo'lmasa, vitamin-mineral komplekslari va tarkibida temir moddasi saqlovchi preparatlardan foydalanish mumkin. Shuni alohida ta'kidlash zarurki, temir organizmga yaxshi so'rilishi uchun S vitamini juda zarur. Sut, choy va qahva kabi mahsulotlar esa temir moddasini so'rilishiga qarshilik ko'rsatadi.

